

פרשת חיי שרה תשע"ב

מה' יצא הדבר

רש"י
(מט) **על ימין** - מבנות ישמעאל: **על שמאל** - מבנות לוט שהיה יושב לשמאלו של אברהם: (ג) **ויען לבן ובתואל** - רשע היה וקפץ להשיב לפני אביו: **לא נוכל דבר אליך** - למאן בדבר הזה, לא על ידי תשובת דבר רע ולא על ידי תשובת דבר הגון לפי שניכר שמה' יצא הדבר, לפי דבריך שזימנה לך: (נב) **וישתחו ארצה** - מכאן שמודים על בשורה טובה: (סג) **לשוח** - לשון תפלה, כמו (תהלים קב א) ישפוך שיחו:

בראשית פרק כד
(מט) ועתה אם ישכם עשים חסד ונאמת את אדני הגידו לי ואם לא הגידו לי ונאפנה על ימין או על שמאל: (ג) ויען לבן ובתואל ויאמרו מיקנך יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב: (נא) הנה הבקרה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדניך פאשר דבר יקנך: (נב) ויהי פאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה ליקנך: ... (סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים:

מלבי"ם

(ג) **ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר**. אמרו לו אחר שדבר זה היה ענין השגחתי וברוך נס, שנזדמן שתצא רבקה שתשקה הגמלים כנ"ל, ואם כן הוא כולו השגחתי ולא כדבר התלוי במזל שלפעמים ישונה ע"י הבחירה, כי אין הבחירה שלטת נגד פעולת ה' בהשגחה מיוחדת, א"כ הגם שלא היינו מסכימים ע"י, לא נוכל לדבר רע, כי מוכרחים אנו לזה, וממילא לא נוכל גם לדבר טוב כי אנו מוכרחים לזה לא בחייריים, ומהראוי היה שיענה בתואל שהוא האב שתלוי ברצונו לקבל קדושי בתו ולאמר הן או לאו, אבל כפי דברו שאין תלוי בדעתו כלל, כי דבר זה נגמר ע"י ההשגחה, מספר רבותא, שגם לבן שהיה שואל בתרפים ולא היה מאמין, בכ"ז האמין בדבר הזה, ובכ"ז היה בזה גם רמאות כמו שיתבאר, שלכן הקדים לבן לענות קודם בתואל, ואמרו לו הנה רבקה לפניך שא"צ דעתנו כלל, והסכימו שהוא יקח אותה, מאחר שדבר ה', ר"ל שנעשה ע"י דברו ופקודתו שאין יד אנוש שלטת לשנות דבר:

מסכת מועד קטן דף יח ע"ב

הכי אמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובילי: מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה' אשה לאיש. מן התורה - דכתיב (בראשית כ"ד) ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר, מן הנביאים - דכתיב (שופטים י"ד) ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא. מן הכתובים - דכתיב (משלי י"ט) בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת.

בראשית רבה - פרשה ט

[ז] ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר מהיכן יצא, רבי יהושע בר נחמיה בשם ר' חנינא בר יצחק מהר המוריה יצא, ורבנן אמרי מהיכן יצא ותהי אשה לבן אדוניך כאשר דבר ה'.

ספר קדושת לוי - פרשת חיי שרה

ויצא יצחק לשוח בשדה. הכלל, הכנעה מביא עצבות שאין בידו לעשות כרצונו וכחפצו מחמת הכנעה שמכניע את עצמו בפני חבירו, אך כשאדם עובד את הבורא ברוך הוא ומכניע את עצמו בפני הבורא ברוך הוא אז הוא דבוק עצמו במקור השמחה אז ממילא שורה עליו ששון ושמחה. וזהו מרומז בפסוק ויצא יצחק לשוח בשדה, רצה לומר אימתי יצא שמחה, כי יצחק לשון שמחה. ושוח, לשון הכנעה. בשדה, רצה לומר, כי שדה מכונה להקדושה וכשהכנעה הוא בפני הקדושה מזה יצא ששון ושמחה: עוד יבואר, ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. יבואר על פי מאמר חכמינו ז"ל (פסחים ק"ט). ראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם, מדת בשר ודם מנצחין אותו והוא עצב מדת הקדוש ברוך הוא מנצחין אותו והוא שמח, דהיינו כמאמר חכמינו ז"ל (מועד קטן טז ע"ב) הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה וצדיקים מבטלין. והנה כשהקדוש ברוך הוא כביכול מנהג עולמו כרצונו כביכול הוא לעצמו, וכאשר הקדוש ברוך הוא מנהג עולמו כרצון הצדיקים כביכול הקדוש ברוך הוא נוטה עצמו לרצון הצדיקים. וזהו שרמזו חכמינו ז"ל (בראשית רבה יט) שכינה בתחתונים. וזהו שנאמר (שמות יט, כ) רירד ה' על הר סיני, כלומר שירד לעשות כרצון הצדיקים, וזהו התענוג שלו כאשר מנצחין אותו כו', וזהו ויצא יצחק לשוח בשדה, יצחק, הוא לשון שמחה שזה הוא שמחה לפניו יתברך. שוח, לשון ירידה למטה. בשדה, רצה לומר לרצון הצדיקים הנקראים שדה חקל וכו'. לפנות ערב, כי מזה בא הביטול דינין, כי הדינין נקראין ערב וזהו לפנות ערב, על ידי זה מבטלין הדינין.

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.